

2.4.1. Zdolności leksykalne

Wśród wszystkich zdolności jakie nabywamy w ciągu całego życia, najważniejszą wydaje się zdolność porozumiewania się. Dowodzi tego fakt, iż sposób komunikowania się wywiera głęboki wpływ na stosunki interpersonalne, poziom i jakość edukacji, możliwości zawodowe i wiele innych aspektów życia. Wpływ ten najbardziej widoczny jest w szkole, bowiem nauczyciele często oceniają ogólne możliwości ucznia biorąc pod uwagę jedynie poziom jego umiejętności werbalnych (Clark, Ireland, 1998).

Język wbrew pozorom nie służy tylko komunikowaniu się, ale także reprezentowaniu rzeczywistości w umyśle ludzkim. Kiedy dziecko nauczy się mówić, łatwiej mu komunikować swoje potrzeby, nawiązywać interakcje z innymi, a także zrozumieć otaczający świat. Zatem rozwój mowy wpływa na rozwój emocjonalny, społeczny, a także poznawczy. Przyjęło się uznawać, iż zdolności językowe i poznawcze są przeważnie ze sobą ściśle związane. Zadawanie licznych pytań: „Co to jest?”, „Dlaczego?” itp. umożliwia dziecku zdobywanie nowych informacji. Odpowiedzi, jakich udzielają mu dorośli, nie tylko poszerzają zakres jego wiedzy, ale także uczą nowych słów i reguł gramatycznych, a przez to zwiększają jego sprawność językową. Coraz bardziej złożone procesy myślowe wymagają do swojego wyrażenia języka rozwiniętego na odpowiednim poziomie.

Korzystanie z umiejętności językowych wymaga sprawnej produkcji mowy. Mowa jest wytwarzana dzięki pracy aparatu głosowego, który moduluje strumień powietrza, wychodzący z płuc, w falę dźwiękową. Dzieje się tak dzięki rezonansowaniu dźwięku poprzez zmianę kształtu jamy ustnej, nosowej lub gardłowej lub wprowadzenie przeszkody na drodze strumienia powietrza (Krucz, 2002).

Koniecznym wydaje się rozróżnienie zbliżonych pojęć kompetencji językowej od komunikacyjnej. Kompetencja językowa jest to zdolność (umiejętność) posługiwania się językiem. Kompetencja komunikacyjna jest to zdolność (umiejętność) posługiwania się językiem odpowiednio do sytuacji i słuchacza. Jest ona w znacznym stopniu uwarunkowana społecznie i kulturowo (Krucz, 2002).

Większość osób z zespołem Williamsa posiada zdolności językowe. Charakteryzują się one bogatym zasobem słownictwa, umiejętnością ekspresyjnego opowiadania i przeprowadzania interesujących konwersacji. Tak jak mityczne elfy potrafią zahipnotyzować niezwykłymi opowieściami. Nawet w trakcie luźnych rozmów używają wyrafinowanego języka i rzadko spotykanych zwrotów i sformułowań. W dziedzinach ich

szczególnych zainteresowań są ekspertami także pod względem specjalistycznego słownictwa. Rozmowa z osobą z zespołem Williamsa pozostawia wrażenie niezwykłości. Wpływają na to nie tylko wyjątkowe zdolności leksykalne, ale także bogata ekspresja, duże zaangażowanie w rozmowę oraz zainteresowanie rozmówcą.

Słuchając wypowiedzi osób z zespołem Williamsa można odnieść wrażenie, że one bardzo kompetentne, wyedukowane i inteligentne. Tak wysoki poziom rozwoju zdolności językowych z reguły wskazuje na wysoki poziom sprawności umysłowych. Eliot (2005) podaje, że u osób z zespołem Williamsa widoczna jest swoista dychotomia - rozdzielenie tych procesów poznawczych. Jak wspominałam, przeważnie iloraz inteligencji u osób z zespołem Williamsa kształtuje się poniżej przeciętnej. Zaskakujący jest fakt, iż pomimo upośledzenia umysłowego, osoby te tak dobrze funkcjonują pod względem zdolności językowych, znajomości zasad składni i gramatyki oraz prowadzenia dyskursu.

Warto zwrócić uwagę na proces nabywania umiejętności językowych przez dzieci z zespołem Williamsa. Bowiern osiągnięcie niemalże mistrzowskiego poziomu kompetencji językowych i komunikacyjnych wymaga czasu i ćwiczeń. Dzieci z zespołem Williamsa pokonują długą drogę zanim nabeđą te umiejętności, ponieważ później niż rówieśnicy zaczynają naukę mówienia.